

HROZÍ NÁM CHUDOBA

Z mnohých, ba takmer všetkých strán našej vlasti k nám prichádzajú chýry o zlej tohtoročnej žatve, odvšadiaľ, i z tých najúrodnejších krajov sa všetci žalujú, že síce zozbierali dosť slamy, ale málo zrna, zlé správy dobiehajú z našich horniakov, že tam obilie pre neustávajúce dažde a plušte nedozrelo a zemiaky, v poslednom čase jediná nádej, podmokajú, no ešte horšie zvesti valia sa z rozličných, najmä severných krajov našej vlasti o búrkach, krupobitiach, privaloch, povodniach, ktoré veľké, ba priam obrovské množstvo zasiatého a už zrelého obilia spustošili, a pritom aj veľa inej škody napáchali. Z Haliče, našej susednej krajiny, nám úradné správy oznamujú, že tam už v dôsledku strašných povodní zostali tisícky ľudí bez chleba, bez domu a bez akéhokoľvek majetku. Musíme teda počítat' s tým, že sa blíži ťažký rok a že sa na sever našej vlasti valí chudoba, a to tým väčšia, že tam už minulý rok len málo dozrelo a zažili sme, že v tamojších stoliciach panoval hlad a s ním spojená chudoba. Aj cena obilia už vo všetkých kútoch našej vlasti vzrástla, a na niektorých miestach vystúpila priam do závratnej výšky, ako napr. v Prešporoku, kde sa predtým merica pšenice predávala za 5 zlatých viedenskej meny i menej, teraz sa však predáva až za 10 zlatých. Nárast cien obilia a iných potravín nemusí byť pre krajinu nešťastím, ak vyplýva z iných príčin než neúrody, ak však drahota prichádza práve kvôli nej, v krajine nastane hlad a bieda. Pri týchto smutných správach je nepochybne potrebné premýšľať o pomoci a o tom, ako by sa hroziaca chudoba dala, ak aj nie celkom odstrániť, aspoň zmierniť, je nevyhnutné o tom diskutovať a prinášať riešenia.

Naša krajina je na obilie veľmi bohatá, práve vďaka tomu ju volajú Božou komorou, a predsa sa v nej opakuje hlad a z neho pochádzajúca bieda, a drahota prichádza pomerne často. Príčinou tohto rozporuplného úkazu: častého nárastu a kolísania cien pri toľkom bohatstve, nie je nič iné len to, že obilie je u nás lacné a nemáme inštitúty, namierené proti vysokému rastu cien. Keďže obilie je lacné, míňa sa a v bohatších obdobiach sa ním mrhá, preto ani zámožní jednotlivci nezakladajú sýpky, do ktorých by sa v lepších časoch zbožie zosýpalo a v drahších predávalo, lebo pri bežnej hojnosti a nízkej cene obilia nemajú nádej, že by sa im to oplátilo, a skôr sa obávajú, že utrpia straty. Keď potom prídu zlé časy a ukáže sa, že obilia bude nedostatok, keďže nemáme jednotlivcov, ktorí by boli obilie vo vlastnom záujme pozosýpali, vtedy tí, čo ho aj majú, ktorým alebo niečo zostalo z predchádzajúcich rokov, alebo nejakú zásobu len tak naverímboha pozosýpali, alebo sa im aj pri neúrode urodilo viac či pri nejakom nešťastí

v obci neutrpeli žiadnu škodu, dodajú svoje obilie na trh a cenu si určujú podľa ľubovôle. Takýmto spôsobom cena obilia vyletí nahor a verejnosť trpí alebo vynakladá peniaze na úžeru pre takýchto šťastlivcov, a tí potom, keďže sa dočkali dobrých čias, poriadne si inokedy nízku cenu obilia vynahradia a naplnia si vrecká. Cena obilia, ako sme už povedali, je u nás dlhodobo nízka a za súčasných okolností sa zvýšiť nedá, ba z mnohých dôvodov sa nedá ani ustáliť na určitej úrovni. A keďže je to tak a ani sa nedá čakať, že sa ľudia dajú nahovoriť, aby obilie zosýpali a tak ho zachovali, nezostáva nič iné, len aby sa na príkaz vrchnosti stavali verejné sýpky, ktoré by v časoch nedostatku slúžili ako útočiská pred chudobou a hladom, a tak by nahradili chýbajúcich súkromných obchodníkov. Dobře to videla naša vláda, a preto múdrym a otcovským nariadením všetkým stoliciam odporučila, aby postavili verejné sýpky, a tým zabránili biede a hladu. Za to si od nás všetkých zaslúži srdečnú vďaku, pretože v súčasnosti niet proti hladu mocnejšieho a bezpečnejšieho prostriedku, než je ten, čo vláda nariadila, teraz už záleží len na našich stoliciach, aby sa chopili dobrej rady a odporúčaný prostriedok použili. Keď sa postavia sýpky a za verejné peniaze sa do nich navozí obilie, už budeme mať jedno veľké útočisko proti chudobe a hladu: keď to bude potrebné, obilie zo sýpok sa bude predávať za cenu určenú úradmi, a tým sa nielenže predídeme veľkému hladu a biede, ale aj neslýchanej drahote, lebo to bude držať na uzde aj úžerníkov. Zo srdca by sme si teda želali, aby sa toto múdre nariadenie čo najskôr vykonalo, začali sa sýpky stavať a už teraz, keď najmä v našich severných stoliciach hrozí toľká núdza, by sa nemalo čakať, kým budú sýpky pripravené, ale je potrebné za verejné prostriedky začať voziť obilie z dolnej, úrodnejšej zeme, a to čo najskôr, kým jeho cena ešte veľmi nenarástla, a zveriť ho pod verejnú kontrolu.

Druhým prostriedkom proti prichádzajúcej chudobe, ktorého by sa mali chopiť naše vrchnosti, by bol všeobecný **zákaz páliť pálenku** z obilia, najmä v našich severných stoliciach, kde hrozí najväčšia bieda, aby sa obilie neodoberalo z potravín pre ľudí a nekántrilo na nápoj, ktorý je aj tak bezcenný a jedovatý. Zákon č. 6 z r. 1832/36 už prísne zakázal páliť z obilia pálenku poddaným, teraz je však potrebné, aby sa tento zákaz rozšíril aj na iných a aby sa dôsledne kontrolovalo, či prostý ľud spomínaný zákon dodržiava, lebo zo skúsenosti vieme, že ho poddaní tu i tam tajne porušujú. Štátne úrady sa týchto prostriedkov za podobných okolností doteraz vždy chopili a v tom bezpochyby konali spravodlivo, lebo obilie slúži na potravu a potrava je pre život človeka nevyhnutná, nemá slúžiť na výrobu nápoja, a to ešte takého hnusného a škodlivého.

K spomenutým prostriedkom by sa mal pripojiť ešte tretí, ktorý sme už v týchto

listoch naliehavo odporúčali: zakladanie a rozširovanie **spolkov miernosti**, lebo takým spôsobom by sa veľa z toho, čo sa teraz na výrobu nápoja mrhá, využilo na potravu, ľud by nepremárnil veľkú časť svojho majetku, dobrovoľne by sám nespôsoval nárast cien, neupadal by do rozličných nešťastí, ožil by na duchu i na tele, a tak sa stal schopným práce i väčších zárobkov a pri prvej biede by hneď nezvesil hlavu. Ak aj v našich hornatých krajoch obilie nedozrie alebo sa zničí, zemiaky sa urodia, a tie tiež prinášajú dobré zisky, ak sa však vypália a zmárnia na ten naničhodný nápoj, utrpí tým výživa obyvateľstva. Preto sa znovu obraciame s prosbou na našich správcov a duchovných predstavených ľudu, aby si tieto smutné a našim krajom hroziace okolnosti vzali k srdcu, zmilovali sa nad obyvateľmi a dvojnásobne usilovne a horlivo zakladali tieto užitočné a pre nás nevyhnutne potrebné spolky. A ty, biedny, utrápený a hriešny ľud, vstúp do seba, poslušni hlas svojich predstavených, ktorí to s tebou myslia dobre, a v tomto opakujúcom sa nešťastí pochop, že ti Božia ruka už odoberá dary, ktorými mrháš a ktoré používaš na hriech a zlo, lebo Boh nechce, aby jeho dary slúžili zlu a tvojej záhube, ale chce, aby si ich používal na to, na čo majú slúžiť, nerúhal sa mu za ne, ale mu vrúcne ďakoval, a aby si nimi zachovaný a občerstvený viedol poriadny život a tešil sa zo sveta a neustále nenariekal ako v slzavom údolí.